

Кирило Сергійович Рудой – слухач I курсу магістратури факультету
№ 6 Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Оксана Сергіївна Маковоз** – завідувач кафедри
економіки та фінансів факультету № 6 Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

В умовах реформування національної економіки України питання пенсійного забезпечення є однією з найгостріших проблем. Ефективна діяльність ринку недержавного пенсійного забезпечення позитивно впливає на економіку країни в цілому, оскільки формуються довгострокові заощадження, що можуть бути використані як інвестиційні вливання в економіку. Сьогодні розвиток недержавного пенсійного забезпечення є одним із пріоритетних напрямів державної політики. Недержавне пенсійне забезпечення, виступаючи одним з методів соціального захисту населення, зазнало значних змін з моменту своєї появи в кінці XIX століття до теперішнього часу. Процес створення і вдосконалення цієї ланки фінансової системи для більшості держав не закінчився і в даний час. Розвиток недержавного пенсійного забезпечення в країнах з ринковою економікою відбувалося еволюційно на фоні розширення функцій держави з надання базових пенсійних послуг громадянам. Необхідність часткового реформування системи соціального захисту в цих країнах була пов'язана з подіями макроекономічними і демографічними змінами.

Недержавний пенсійний фонд (НПФ) – це юридична особа, що має статус неприбуткової організації, яка функціонує з метою накопичення пенсійних внесків учасників фонду та виплат їх учасникам. Питанням фінансового забезпечення недержавних пенсійних фондів в Україні та подальшого проведення пенсійної реформи приділяють увагу такі вчені, як Ж. О. Андрійченко [1], Н. М. Внукова [2] та ін.

Важливою складовою діяльності НПФ є інвестиційна діяльність, оскільки дозволяє створити ефективний механізм для розвитку ринку цінних паперів, розподілу капіталу між галузями економіки та сприяє стабільності функціонування фондового ринку.

Під впливом законодавчих змін щодо Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», які роблять жорсткішими умови отримання пенсії за солідарною системою, діяльність розвитку НПФ стимулюється за цей рахунок [3].

Згідно із ст. 1 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» однією з основних особливостей функціонування НПФ є неприбутковість їх діяльності, основним джерелом надходжень фінансових ресурсів – пенсійні внески та доходи від інвестування

пенсійних активів (забезпечення дохідності пенсійних активів вище за рівень інфляції та залучення довгострокових інвестиційних ресурсів), а діяльність таких фондів здійснюється з обов'язковим залученням обслуговуючих організацій – адміністратора, який веде облік і розрахунки з учасниками НПФ, компанії з управління активами (далі – КУА), банку-зберігача тощо [4].

Порівняльний аналіз динаміки кількості вкладників та учасників за типами НПФ в Україні в 2010–2017 рр. (Таблиця 1) показав значне перевищення кількості учасників над вкладниками за всіма типами НПФ, причому за відкритими НПФ воно в середньому становить близько 6 разів, за корпоративними – 110 разів та професійними – близько 207 разів [5]. Проблемними питаннями розвитку НПФ залишаються в сфері інвестиційної діяльності, а саме вибір оптимального інвестиційного портфеля, який формується під впливом розвитку економіки країни та фондового ринку.

Аналіз кількісних показників діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні свідчить про поступовий розвиток даного сегменту, однак кількісне зростання на даному етапі розвитку НПФ не супроводжується суттєвими якісними змінами у сфері пенсійного забезпечення населення.

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз кількості вкладників та учасників НПФ в Україні в 2010-2017 рр. [5]

Роки	Кількість	Типи НПФ		
		Відкриті	Корпоративні	Професійні
2010	учасники	430569	16190	111928
	вкладники	63761	59	1199
2011	учасники	467932	16654	100650
	вкладники	69154	78	1343
2012	учасники	464827	17845	102074
	вкладники	69890	94	1348
2013	учасники	466239	18716	355675
	вкладники	75924	132	1345
2014	учасники	454858	19250	359608
	вкладники	76090	513	1302
2015	учасники	457995	19002	359934
	вкладники	79648	1902	1245
2016	учасники	454167	18561	361237
	вкладники	82788	2079	1244
2017 (станом на червень)	учасники	457364	18673	361926
	вкладники	86296	2142	1238

Таким чином, доцільним рішенням буде удосконалення механізму побудови інвестиційних портфелів НПФ за рахунок частішого моніторингу змін, що відбуваються на фондовому ринку та в банківській діяльності країни, а саме рівень відсоткових ставок за депозитом. Удосконалення механізму розробки інвестиційних портфелів НПФ, відповідно до теорії ефективного ринку, а саме в ситуації, де негайно і в повній мірі зміни на фондовому ринку та банківській сфері відображалися на інвестиційному портфелі кожного НПФ, є запорукою розвитку НПФ в країні.

Література

1. Андрійченко Ж. О. Аналіз сучасного стану недержавного пенсійного забезпечення в Україні / Ж. О. Андрійченко, О. І. Протиняк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : ТНЕУ “Економічна думка”, 2011. – Вип. 8.– Частина 1.– С. 240-243.
2. Внукова Н. М. Соціальне страхування : кредитно-модульний курс : навчальний посібник / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 412 с.
3. Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
4. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. №1057-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
5. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Електронна система оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://npf.nfp.gov.ua/>.

Любов Валеріївна Семенченко – студентка IV курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Світлана Анатоліївна Петровська** – викладач
кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук

ОХОРОНА ПРАЦІ ЖІНОК, НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ЛЮДЕЙ ІЗ ІНВАЛІДНІСТЮ

Українська економіка традиційно досить широко використовує працю жінок, неповнолітніх та людей із інвалідністю, тому правовому